

ಮಹಾನ್ ಮಾನವತಾವಾದಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಡಾ. ದೇವಿಕ.ಎಸ್¹ & ಡಾ. ರಾಜೀಶ್ ಬೆಜ್ಜಂಗಳ²

¹ಪೋಸ್ಟ್-ಡಾಕ್ಟೋರಲ್ ಫೆಲೋ, ಕನ್ನಡ, ಕಲಾ ಮತ್ತು ಮಾನವಿಕ ವಿಭಾಗ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ವಿಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

²ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ, ಕಲಾ ಮತ್ತು ಮಾನವಿಕ ವಿಭಾಗ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಂಗಳೂರು

Abstract:

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟ. ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಜಡ್ಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಮಾಜದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡಂತಹ ಶಿವಶರಣರು, ಬಸವಣ್ಣನವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದಂತಹ ಕ್ರಾಂತಿ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸುಧಾರಣೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರಗಳು ಆ ಚಳವಳಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾದದ್ದು ಶರಣರ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಅನುಭವ ಮಂಟಪ, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಬಸವಣ್ಣ, ಸಮಸಮಾಜ, ಶಿವಶರಣರು, ಶರಣ ಚಳವಳಿ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಸಮಾಜದ ಜನರೆಲ್ಲ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬದುಕ ಬೇಕೆಂಬ ಸಮಾನತಾವಾದಿ, ಕಾಯತತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನದ ಅರ್ಥಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಜಗತ್ತಿನ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಸಂಸತ್ತು ಎನ್ನಲಾಗಿರುವ ಅನುಭವ ಮಂಟಪವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದೂ ಇತರರ ನೋವು ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಕರಗಿದ ಭಾವಜೀವಿ. ಕಾಯಕತತ್ವದ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗಳಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತು, ಸಮವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತಕ, ಸ್ತ್ರೀ-ಸಂವೇದನಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂಬುಕೊಟ್ಟವರು. ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಅನುಭವ

ಪರಿಣಿತಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರು. ಅವರೊಬ್ಬ ಕವಿ, ವಿದ್ವಾಂಸ, ಕಲಾರಸಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಜೀವಿ, ಸಕಲ ಕಲಾವಲ್ಲಭ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸುಧಾರಕ, ಮುತ್ತದ್ವಿ, ಹುರಿಯಾಳು, ಅದಕ್ಕಂದೇ ಬಸವ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಹೆಸರಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ಮೌಲ್ಯ ಅಥವಾ ಅದೊಂದು ಗುಣ. ಕವಿ ಚಾಮರಸ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಕಾಯದೊಳು ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮದಾಯತವನರಿಯ ಒಂದು ಸುಲಭೋಪಾಯ. ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ದಲ್ಲಿ ಯುಗಯುಗದ ಉತ್ಸಾಹ.

Please cite this article as: ದೇವಿಕ.ಎಸ್ & ರಾಜೀಶ್ ಬೆಜ್ಜಂಗಳ. (2023). ಮಹಾನ್ ಮಾನವತಾವಾದಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ವೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 2(1), 129-133.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದದ್ದು ಒಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ವಚನಗಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕೃತವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಅವರ ಬಿಡಿ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟವೂ ಸೇರಿ 1426. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬಿಡಿ ವಚನಗಳಲ್ಲದೇ ಕಾಲಜ್ಞಾನ ವಚನ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಗೋಪ್ಯ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ವಚನಗಳು ಹಿಂದಿ, ಉರ್ದು, ಆಂಗ್ಲ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದವಾಗಿವೆ. ಇವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನ-ಸೃಜನಶೀಲ, ವ್ಯಾಖ್ಯೆ-ವಿವರಣೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ, ವಿಮರ್ಶಾ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬಂದಷ್ಟು ಗ್ರಂಥಗಳು ಬೇರಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗೆಗೂ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ವಿಶ್ವವಿಭೂತಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮಹಾಪ್ರಸಾದಿ, ಕಾರಣಿಕ ಮಂತ್ರ ಪುರುಷ, ಪ್ರವಾದಿ, ಅನುಭಾವಿ, ದಾರ್ಶನಿಕ, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ, ಸೇಶ್ವರ ವಾದಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಿ, ಜ್ಞಾನಯೋಗಿ, ರಾಜಯೋಗಿ, ಕಂಡಲಿನ ಯೋಗಿ, ಕಾಯಕಯೋಗಿ, ಶಿವ ಯೋಗಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಂಪತ್ಕಾರಿ. ಸರ್ವಾಂಗ ಲಿಂಗಿ, ಪವಾಡ ಪುರುಷ, ಪುರುಷ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಂಸಾರಯೋಗಿ, ಪರಮ ವಿರಕ್ತ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯ ವಿರೋಧಿ, ನೀತಿವಾದಿ, ಸ್ಥಿತ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರಸಾದಿಕ, ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ, ಏಕ ದೇವೋಪಾಸಕ, ಸಂಸ್ಥಾ ನಿರ್ಮಾತೃ, ಜಗದ್ಗುರು ಪೀಠ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ, ಜಂಗಮರೂಹಾರಿ, ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಿ, ಸಮತಾವಾದಿ, ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ವಿರೋಧಿ, ಸ್ತ್ರೀ ಕುಲೋದ್ಧಾರಕ, ಪತಿತೋದ್ಧಾರಕ, ಮಾನವತಾವಾದಿ, ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಚಾರವಾದಿ, ರಾಜಕಾರಣ ಮುತ್ಸದ್ಧಿ, ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠ, ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಲಿಪಿಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಶರಣಲೋಲ, ಅಹಿಂಸಾವಾದಿ, ಗಣಚಾರಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಗಂಗೋತ್ರಿ,

ನವಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಪಕ, ಸಮಾಜಸುಧಾರಕರಾಗಿ ದ್ದಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಹಲವಾರು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ನುಡಿಯಬೇಕು, ಹೀಗೆ ನುಡಿದುದನ್ನೇ ನಡೆಯೋಳಗೆ ಪೂರೈಸಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ನಡೆಯಬೇಕು; ಹೀಗೆ ನಡೆದುದನ್ನೇ ನುಡಿಗಳವಡಿಸಬೇಕು. ಇದು ನಡೆ-ನುಡಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡ ಸ್ಫೂಲವಾದ ವಿಚಾರ. ಇದನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಂತು :

*ನುಡಿದರೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದಂತಿರಬೇಕು
ನುಡಿದರೆ ಮಾಣಿಕೃದ ದೀಪ್ತಿಯಂತಿರಬೇಕು
ನುಡಿದರೆ ಸ್ವಟಿಕದ ಶಲಾಕೆಯಂತಿರಬೇಕು
ನುಡಿದರೆ ಲಿಂಗ ಮಜ್ಜಿ ಅಹುದಹುದೆನಬೇಕು
ನುಡಿಯೋಳಗಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದಡೆ
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನೆಂತೊಲಿವನಯ್ಯಾ,*

ಮಾತು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತು ಇದ್ದಂತೆ ಉಳಿದ ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಅವವುಗಳದೇ ಮಾತು, ಭಾಷೆಯಿರುತ್ತದೆಂದು ತಜ್ಞರು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತು ನಿಂತರೆ, ಲೋಕದ ವ್ಯವಹಾರವೇ ನಿಂತಂತೆ ಎಂದು ಸ್ಫೂಲವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂಥ ಮಾತು ನಮ್ಮ ಉತ್ಕರ್ಷಕ್ಕೂ ಅಪಕರ್ಷಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತು ಕೂಡ ಅವರವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ರೂಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಮಾತು ಹೊರಬಂದರೆ ಆ ಮಾತನ್ನನುಸರಿಸಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಅಳೆಯಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಆತನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ, ಆ ವಿಚಾರಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಅವನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಗೌರವವೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದು ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಗೌರವವೇ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಭಾವಿಸಿ ಲಿಕ್ಕಾಗದು. ಆ ವಿಚಾರಗಳು ಆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕನುಸರಿಸಿ

ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಬರುತ್ತದೆ. ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯುವವರು ಶರಣರಾದುದರಿಂದ ಅಂಥವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ:

**ಕೆರೆ ಹಳ್ಳಿ ಬಾವಿಗಳು ಮೈದೆಗೆದರೆ
ಗುಳ್ಳೆ ಗೊರಚಿ ಚಿಪ್ಪುಗಳ ಕಾಣಬಹುದು
ವಾರಿಧಿ ಮೈದೆಗೆದರೆ ರತ್ನಂಗಳ ಕಾಣಬಹುದು
ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರು ಮನದರೆದು
ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಲಿಂಗವ ಕಾಣಬಹುದು !**

ನುಡಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಅಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮ ಶೋಧನೆಯನ್ನು ತಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆತ್ಮಶೋಧನೆಯು ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಶೇಷ ಗುಣ, ಸ್ವ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು.

**ವಚನದ ಹುಸಿ ನುಸುಳೆಂತು ಮಾಬುದೆನ್ನ
ಮನದ ಮರ್ಕಟತನವೆಂತು ಮಾಬುದೆನ್ನ
ಹೃದಯದ ಕಲ್ಮಷವೆಂತು ಮಾಬುದೆನ್ನ
ಕಾಯವಿಕಾರಕ್ಕೆ ತರಿಸಲುವೋದೆನು,
ಎನಗಿದು ವಿಧಿಯೇ, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.**

ಸಪ್ತಧಾತುವಿನಿಂದಾದ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ದೇಹ, ಮನಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇ ಹಾಗಿದೆ. ಹಸಿವು, ತೃಷೆ, ಕಾಮ, ಮೊದಲಾದವು ಕಾಯವಿಕಾರಗಳು. ಮೋಹ, ಲೋಭ, ಮದ, ಮತ್ಸರಾದಿಗಳು ಮನೋವಿಕಾರಗಳು. ಇವುಗಳ ಒಳಸುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇಹ ಮನಗಳು ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಬಾಧೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಾಣಲು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಸಾಧಕ ಜೀವ. ಮನದ ನಾನಾ ವಿಕಾರಗಳ ತಳಮಳವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಯಾರೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ 'ಒಳಲೊಟ್ಟಿ ಎನ್ನ ಮಾತು' ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ಅಚ್ಚ ಶರಣರು ನಿಮ್ಮ ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚ ನೆನೆವರು ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಮಾತನಾಡುವೆನು' ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಆಡುತ್ತಾರೆ.

ಲೋಕದ ಹುಸಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಣ್ಣನವರು ಮರುಗು ತಾರೆ, ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಹುಸಿದುಂಬಿದ ತನುವನ್ನು ಕುರಿತು –

**ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮನೆಯೊಡೆಯನಿದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ?
ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಹುಟ್ಟಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ರಜ ತುಂಬಿ
ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮನೆಯೊಡೆಯನಿಲ್ಲ!
ತನುವಿನಲಿ ಹುಸಿ ತುಂಬಿ, ಮನದಲಿ ವಿಷಯ ತುಂಬಿ
ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮನೆಯೊಡೆಯನಿಲ್ಲ!
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ."**

ಎಂದು ನಿಷ್ಪರವಾಗಿ ಹೇಳುವರು. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮನೆಯೊಡೆಯನಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಷಾದ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ನೆಲೆಸಲು ಪೂರಕ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ತನುಮನವ ಶುದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ನಾನು ಸೃಜಿಸಬೇಕಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಅವರ ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶೆಯ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ! ಅವನೇ ನನಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ. ಅವನು ನೆಲೆಸಿದ್ದರೆ ವಿಷಾದವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಹ ಈ ವಚನದ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ. ತನು ಮನವ ಹುಸಿ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡೆನಲ್ಲ ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರಂತೆ ಹೊಯ್ದಾಡುವುದು ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ

“ಒಂದನಾಡ ಹೋಗಿ ಒಂಭತ್ತ ನಾಡುವ ಡಾಂಭಿಕರ ಮೆಚ್ಚ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡುವರು.

**ಅವಳ ವಚನ ಬೆಲ್ಲದಂತೆ:
ಹೃದಯದಲ್ಲಿಪ್ಪುದು ನಂಜು, ಕಂಡಯ್ಯಾ!
ಕಂಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನ ಕರೆವಳು,
ಮನದಲ್ಲೊಬ್ಬನ ನೆರೆವಳು!
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ, ಕೇಳಯ್ಯಾ:
ಮಾನಿಸಗಳೆಯ ನಂಬದಿರಯ್ಯಾ.**

ಎಂದು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಂದನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಸವಿಸವಿ ಮಾತನಾಡುವವರು, ಹೊರಗೆ ನುಣುಪಾಗಿ ಒಳಗೆ ವಿಷವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಹಾವು

ಇದ್ದಂತೆ ಎಂದು ಗುಣವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವರು. 'ತನು ಧನ ಮನವ ಹಿಂದಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಮಾತಿನ ಬಣಬೆಯ ಒಳಲೊಟ್ಟಿಯ ನುಡಿವರು ನೀವೆಲ್ಲ ಕೇಳಿರೇ?' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬರಿಯ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಯಲೇನಹುದು" ಎಂದು ಬರಿಯ ಮಾತಿನಿಂದೇನೂ ಸಾಧಿಸಲಾರದು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ನುಡಿ ಜಾರಿದ, ಭಾಷೆ ಬೀಸರವೋದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪ್ರಜ್ಞಾ ನಾಗರಿಕನಾಗಲೀ, ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಭಕ್ತನಾಗಲೀ ಆಗಲಾರ. ಇಂಥವರನ್ನು ಕುರಿತು 'ಒಪ್ಪವ ನುಡಿವರಯ್ಯಾತುಪ್ಪವ ತೊಡದಂತೆ' ಎಂದು ಅಣಕವಾಡುವರು. 'ಬರಿಯ ಮಾತಿಗೊಲಿವನೆ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನು' ಎಂದು ಬರಿಯ ಮಾತಿಗೊಲಿಯಲಾರನೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಡುವರು. 'ನುಡಿದ ನುಡಿ ಜಾರಿದಡೆ ಮನಕ್ಕೆ ಮನ ನಾಚಬೇಕು? ಎಂದು ಹೇಳಿ' ಶಬ್ದ ಲೊಟ್ಟಿಯತನದಲ್ಲಿ ಎಂತಪ್ಪದಯ್ಯಾ ಭಕ್ತಿ' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವರು. 'ಆಯುಷ್ಯ ತೀರಿದಲ್ಲದೆ ಮರಣವಿಲ್ಲ, ಭಾಷೆ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲದೆ ದಾರಿದ್ರವಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವರು. ಹೀಗಲ್ಲದೆ, ಭಾಷೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ದೇವಾ ಬಲ್ಲಿದ ಭಕ್ತನೇನ ಮಾಡುವನು?" ಎಂದು ಕೇಳುವರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, '

ಮೊನೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ಅಲಗೇನ ಮಾಡುವುದು?

ವಿಷ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ಹಾವೇನ ಮಾಡುವುದು?

ಭಾಷೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ದೇವಾ

ಬಲ್ಲಿದ ಭಕ್ತನೇನ ಮಾಡುವನಯಾ?

ಭಾಷೆ ತಪ್ಪಿದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಣದಾಸೆಯನು ಹಾರಿದಡೆ

ಮೀಸಲನು ಸೋಣಗ ಮುಟ್ಟಿದಂತೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ದೇವಾ.

ಎಂದು ಭಾಷೆ ತಪ್ಪಿದವನು ಪ್ರಾಣವನಿಡಬಾರದು, ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಟ್ಟರೆ ಅದು ಬೀಸರವೋದ ಕಾಯವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಶಿವನು ಮುಟ್ಟನೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರದ ಭಾವೋನ್ನತಿಯ ಮಾತನಾಡುವರು.

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಮಾನ್ಯರ ತುತ್ತಲ್ಲ. ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳ ಗಟ್ಟಿಗ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂತಿಂಥವರಿಗೆ "ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯಲು ಬಾರದಯ್ಯಾ?" ಎಂದು ಅಣ್ಣನವರು ಹೇಳುವರು. ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾಗಿ, ಹೀಗೆ ನಡೆ-ನುಡಿಯನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರನ್ನು ಕುರಿತು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ

ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ನಡೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದಡೆ

ಹಿಡಿದಿದರ್ ಲಿಂಗವು ಘಟಸರ್ಪನಯ್ಯಾ.

ನುಡಿಯಲೂ ಬಾರದು, ನಡೆಯಲೂ ಬಾರದು,

ಲಿಂಗದೇವನೆ ದಿಬ್ಯವೊ ಅಯ್ಯಾ.

ಬಡವನ ಕೋಪವು ಅವುಡಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವಾದಂತೆ

ಕಡೆಗೆ ದಾಂಟಿದು ಕಾಣಾ, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ

ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದಡೆ ಹಿಡಿದಿದರ್ ಲಿಂಗವು ಘಟಸರ್ಪನಯ್ಯಾ? ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನುಡಿಯಲು ಬಾರದು ನಡೆಯಲು ಬಾರದು? ಎನ್ನುವರು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಬಡವನ ಕೋಪ ಅವುಡಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವಾದಂತೆ ಕಡೆದಾಂಟಿದು ಕಾಣಾ'ಎಂದು ಉದಾಹರಿಸುವರು. ನಡೆ-ನುಡಿ ಒಂದಾಗದವರು ಶಿವಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬರಬಾರದೆಂಬುದು ಅಣ್ಣನವರ ಮತ. ಏಕೆಂದರೆ 'ಅವರ ನಡೆ' ಯೊಂದು ನುಡಿಯೊಂದಾದರೆ ಶಿವಾಚಾರಕ್ಕವರು ಸಲ್ಲರಯ್ಯಾ!?' ಎಂಬುದಾಗಿ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ' ಮಾತಿನಂತೆ ಮನವಿಲ್ಲದ ಜಾತಿ ಡೊಂಬರ ನೋಡಿ ನಗುವ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ? ಎಂದು ನಡೆ-ನುಡಿ ಸಮನ್ವಯದ ಹಗರಣಿಗರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಣ್ಣನವರು ಹೇಳುವರು. ನಡೆ-ನುಡಿ ಸಮನ್ವಯಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶರಣಹೋಗಿ, ಲಿಂಗವಿರಿಸಿದಂತಿಪ್ಪುದೇ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗ ವೆಂಬುದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮತ.

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ನಡೆ-ನುಡಿಯನ್ನು, ಕೇವಲ ಮಾನವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲ್ಲ ದೇವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಕೊರತೆಯಾಗದಂತೆ ಪೂರೈಸಬಲ್ಲನೆಂಬ

ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಅಣ್ಣನವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತಿ ಸುಭಾಷೆಯ ನುಡಿಯ ನುಡಿವೆ ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವೆ ನಡೆಯೊಳಗೆ ನುಡಿಯ ಪೂರೈಸುವೆ ಮೇಲೆ ತೂಗುವ ತಾಸು ಕಟ್ಟಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜವೆ ಕೊರತೆಯಾದಡೆ ಎನ್ನನದ್ದಿ ನೀನೆದ್ದು ಹೋಗು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ!

ಪರಾಮರ್ಶನ/ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬಸವರಾಜು ಎಲ್. (ಸಂ.) (2017). *ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹ*. ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್
- ಲಿಂಗಣ್ಣ ಸತ್ಯಂಪೇಟೆ (ಸಂ.) (2019, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್,23). *ಬಸವಮಾರ್ಗ*. ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮಾಹಿತಿ.

- ಮಹಾದೇವಿ. (1967). *ಬಸವ ತತ್ವ ದರ್ಶನ*. ಸಂ-1, ಸುಯಿಧಾನ ಸುಗ್ರಂಥಮಾಲೆ.
- ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ ಓ ಎಲ್. (2014). *ವಚನ ಸಾವಿರ*. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ನಾರಾಯಣ ಪಿ ವಿ. (2018). *ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನಗಳು*. ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಪೋತೆ ಎಚ್.ಟಿ. (2008) *ಶರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂವಾದ*. ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್.
- ಸ್ವಾಮಿ ಲಿಂಗಾನಂದ. (1966). *ಲಿಂಗತತ್ವ ದರ್ಶನ*. ಸುಯಿಧಾನ ಸುಗ್ರಂಥಮಾಲೆ.